

Likovna umetnost

Milena Usenik: Barvni pogovor
Galerija DLUL
Ljubljana

★★★★★

Naj se danes zdita modernizem in njegova dediščina pogosto vzvišeno in prezirljivo odrinjena na stran kot preživeli ikonografski vzorec, prazni formalizem ali suha manifestacija obvladovanja metjeja, ostaja dejstvo, da njegove številne variacije ostajajo temeljno sidrišče ali vsaj osnovno izhodišče za izredno obsežno, pravzaprav kar prevladujočo vizualno produkcijo. Medijska izpostavljenost res ostaja sorazmerno majhna, tudi v strokovnih krogih ji posvečajo malo pozornosti, v ospredju so bolj spektakularne in udarne prakse, praviloma takšne z evidentno izraženim družbenim angažmajem in jasno razvidno, pogosto kar eksplicitno politično gesto, kar ne pomeni, da je treba modernistično izkušnjo kar ignorirati kot anahronistično ostalino, ki po inerciji še vztraja.

Ne nazadnje so takšne prakse železni repertoar številnih galerijskih in muzejskih institucij in so še vedno daleč najbolj priljubljene pri velikem delu občinstva, ki si jih – realno ali zgolj virtualno – lahko tudi predstavlja kot del njihovega interierja in s tem njihovega osebnege ter intimnega eksistencialnega prostora in ne zgolj kratkotrajne fascinacije v razstavnem prostoru. Eni tudi zgolj kot svojevrstno dekoracijo, vendar ob tem ne smemo pozabiti, da je bila tudi kategorija dekorativnosti že rehabilitirana, predvsem v času postmodernizma, poleg tega je zmotno prepričanje, da percepcija klasičnega modernizma oziroma njegovih abstraktnega ali stiliziranega podobotvorja zahteva le nekoliko bolj razvit estetski čut ali celo le nekakšno splošno afinitetno do »lepega«. Zadeve so pač veliko bolj kompleksne.



Milena Usenik: *Spomin*, 2015 FOTO DLUL

Milena Usenik seveda ni neznan ime na slovenski likovni sceni, prav nasprotno, že pol stoletja je nosilka domiselnih in vitalnih raziskovanj sodobne likovne forme, vendar žal deli usodo številnih avtorjev, ki ostajajo v senci bolj propagiranih modnih trendov, ki jim sledijo tudi programske sheme večine vodilnih domačih galerij. Občasno sicer z razstavami vzbudi določeno zanimanje – v zadnjem času je bila to nedvomno velika pregledna razstava *Sobivanja*, na kateri se je pred štirimi leti predstavila s slikarjem in življenjskim sopotnikom Emerikom Bernardom v palačju ljubljanskega gradu –, letos je prejela tudi nagrado Riharda Jakopiča za življenjsko

delo, vendar je njen opus še vedno skromno medijsko in galerijsko reprezentiran.

Razstava v galeriji Društva likovnih umetnikov Ljubljana (DLUL) *Barvni pogovori* verjetno ne pomeni preloma na tem področju, ne nazadnje je predstavljenih sorazmerno malo del, in vendar gre za sijajno miniaturno razstavo, ki ne dokazuje samo vrhunske formalne perfekcije, temveč tudi izredno sposobnost sprememb in premen v njenem likovnem izrazu. Če nas je pred desetletji presenetila z izvorno različico optične umetnosti in popartističnih izpeljav, je že dolgo pri njej v fokusu svojevrstna interpretacija krajine in tihožitij. Ti pravzaprav med seboj

korespondirajo po identičnem ikonografskem modelu in se tako ne samo dopolnjujejo, temveč tudi robno prekrivajo, ob tem bi lahko tudi izbrani detajli figurirali kot samostojno likovno delo.

Morda bi lahko kot zasilni termin uporabili izraz *ekspresionistična stilizacija*, vendar je to seveda zgolj splošni evfemizem, ki ne pove veliko. Prav tako bi se bilo odveč omejiti na kultiviranost slikovne površine, izrazit smisel za barvna razmerja in nanos, taktlnost, pa na videz naključno kombinirane konture in ploskve ter spontane poteze s čopičem, ki so seveda natančno in premišljeno organizirane, res pa vsi ti elementi skupaj tvorijo vrhunsko podobo, interpretirano po izvorno osebnem imaginacijskem ključu.

Nekaj je tudi »eksperimentalnih prijemov«, ki ostajajo v okvirih zmernih modifikacij in preizpraševanja jukstapozicij slike ter alogične levitve in prisotnosti ter odsotnosti podobe in so bolj plod vitalnosti raziskovalnega duha umetnice, ki, mimogrede, sicer šteje 87 let, kot pa splošna usmeritev. Ta ostaja zavezana klasični slikarski epistemologiji, kjer je fokus na strukturi in funkcioniranju barve, svetlobe in sence, za ustrezno identifikacijo poskrbijo tudi sugestivni naslovi. Ti niso pretenciozni, temveč izrazito lirični, včasih tudi zgolj natančno deskriptivni, tako da je gledalcu prepuščena končna interpretativna koda.

Danes na področju umetnosti načeloma veljata popolna demokracičnost in svobodna izbira, vendar je v ozadju vedno določen pritisk, kaj narekujejo trendi, kaj je oportuno in kaj se nekako spodobi – to je seveda predvsem dramatika socialnega prostora –, zato je vizualna scena vsej navidezni raznolikosti navkljub vse bolj uniformirana. Tisti, ki takšne normativnosti ne sprejemajo, pogosto ostanejo v ozadju in na margini, praviloma neupravičeno. Ena od takšnih je tudi Milena Usenik.

PETER RAK